

SYDSLESVIGMAGASIN

Løveløbet er mindretallets motionsdag

SIDE 12

FLENSBORG AVIS

Danske ungdomsforeninger i 100 år.

SIDE 24

INTERESSERET I TYSKLAND OG **GRÆNSELANDET?**

På vores hjemmeside sammenfatter vi de seneste nyheder om mindretallet og om Tyskland – på dansk. Og vi giver et blik på Danmark med sydslesvigske briller.

www.fla.de

FLENSBORG **A**VIS

... vi gør Danmark lidt større

2**DET DANSKE MINDRETAL VIL VÆRE EUROPAMESTRE I FODBOLD**

De danske i Sydslesvig stiller for første gang med et kvindelandshold til de europæiske mindretals fodboldturnering.

4**TO TOPPOLITIKERE STØTTER FUENS FODBOLDTURNERING**

Region Syddanmarks formand, Stephanie Lose og Tysklands vicekansler, Robert Habeck er protektorer for de europæiske mindretals fodboldturnering.

8**INGEN MINDRETALSRETTIGHEDER UDEN DEMOKRATI**

Den europæiske mindretalsunion, FUEN, slog på sin seneste kongres fast, at grundlæggende menneskerettigheder er en forudsætning for mindretalsrettigheder.

10**SDU SKAL HAVE NY FORMAND**

Kay von Eitzen går af efter blot en valgperiode. Han håber på en efterfølger, der også lægger megen vægt på det danske indhold.

12**LØVER DER LØBER**

Omkring firehundrede motionister fejrede i september mindretallets motionsdag, Løveløbet.

16**MUSIK OG MOTION GÅR HÅND I HÅND**

Norden Festival byder både på musikalske oplevelser og mulighed for at prøve rosporten.

20**ENGLÆNDERNE TVANG MINDRETALLET TIL AT STIFTE PARTI**

Den britiske besættelsesmagt i Tyskland forlangte, at de danske skulle have et parti for at stille op til valg. SSW fylder nu 75 år.

24**DANSKE UNGDOMSFORENINGER I 100 ÅR**

Ungdomsforeninger, der driver fritidshjem og er paraplyorganisation for idrætslivet fyldte 100 år og fejrede det behørigt.

30**SSW STORMEDE FREM VED KOMMUNALVALG**

Fremgangen fra landdagsvalget og indtoget i Forbunds dagen følges op. Det dansk-frisiske parti er nu det største i flere kommuner.

Mindretalsturnering fik Lisa på banen igen

Lisa Antonisen er kandidat til det sydslesvigske kvindelandshold i fodbold.

AF PETER HANSEN

Lisa Antonisen var egentlig holdt op med at spille fodbold, hvad hun ellers havde gjort i den lokale fodboldklub i Læk siden 2008. Det kneb med tiden til det, når job og børn også skulle passes.

Men et opslag på Facebook om, at man søgte spillere til at repræsentere det danske mindretal ved Europeada i 2024 satte tanker i gang.

- Jeg var klar over, at hvis jeg skal i gang igen, skal det være nu, siger Lisa Antonisen.

Hun kontaktede en af trænerne, og blev telefonisk bedt om at gøre

rede for ikke blot sin fodbolderfaring, men også sin tilknytning til mindretallet.

Hvis jeg skal i gang igen, skal det være nu.

Den var der ikke noget i vejen med. Lisa Antonisen har gået i dansk skole, er student fra Duborgskolen. Hendes egne børn går i Læk Danske Skole og hun er medlem af skolens samarbejdsråd, det der svarer til en skolebestyrelse i Danmark.

Lisa Antonisen til træning med kvindelandsholdet.

Foto: Simone Bruhn

Holger Bruhn, der er en af holdets trænere bekræfter, at man sikrer sig, at det faktisk er et hold af kvinder fra mindretallet, man samler.

En tredjedel sorteres fra

De 24 kvinder, der havde meldt sig mødtes i forsommeren for første gang til en fællestræning i Flensborg.

- Det var bragende varmt, husker Lisa Antonisen.

Af de 24 vil de 18 blive udtaget til holdet.

For Lisa Antonisen var udsigten til måske at komme på Sydslesvigs landshold en del af incitamentet til at binde støvlerne igen.

Og hun havde ingen betænkeligheder ved at sætte sig det mål, selv efter en længere pause fra spillet.

- Hvis jeg ikke kommer på holdet har jeg i det mindste prøvet, siger Lisa Antonisen.

Skulle det ikke lykkes, er træningen også en god anledning til at lære

nye fra mindretallet at kende, selv om mange af de 24 er noget yngre. - Men der er andre voksne med. Jeg er faktisk ikke en gang den ældste, siger den erfarne midtbanspiller.

Stadig flere kvindehold med

Lisa Antonisen er den eneste fra vestkysten, men ellers er der spillere fra hele Sydslesvig. Flensborg, Slesvig, Egerndørde. Så længe de

træner, tager de hver til sit efter træningen, men under turneringen bliver hele holdet indkvarteret på et hotel i Flensborg.

Kvindefodbold har været en del af Europeada-turneringen siden 2016. Da vandt kvinderne fra det tyske mindretal i Sydtyrol. De havde nu ikke så mange, de skulle tæve, for da stillede kun fire mindretal med kvindehold.

I 2022 var det kvinderne fra det

Måske bliver det Lisa Antonisen, der gør Sydslesvig til europæisk mester i mindretals-kvindefodbold. Foto: Peter Hansen

slovenske mindretal i Kärnten, Østrig, der løb med trofæet.

I 2024 er der ni hold i kvindernes turnering. Heraf tre af værterne, nemlig de danske i Sydslesvig, de tyske i Sønderjylland og nordfriserne.

2024 sætter ny rekord for
deltagelse i EUROPEADA.
Foto: Rasmus Meyer

EUROPEADA
BETWEEN THE SEAS 2024
NORTHERN AND SOUTHERN SCHLESWIG
28. JUNI - 7. JULI

Top-politikere støtter mindretallenes fodboldfest

Stephanie Lose og Robert Habeck er protektorer
for EUROPEADA 2024.

Den politiske opbakning til mindretallenes fodboldturnering, EUROPEADA 2024 er i top. Både Stephanie Lose, formand Region Syddanmark og Robert Habeck, Tysklands vicekansler har sagt ja

Budskabet om sameksistens i vort grænseland er stærkt.

til at være protektor for mindretallenes fodbold-EM, som dermed har kendte politiske ansigter fra begge sider af den dansk-tyske grænse med.

- Med EUROPEADA kan vi åbne et vindue ud til verden og vise, hvordan mindretal på begge sider af den dansk-tyske grænse lever i fredelig sameksistens og oplever at have meget til fælles. Det budskab er stærkt lige netop i denne tid, hvor vi oplever en urolig verden med mere fokus på forskelle end ligheder, siger Stephanie Lose.

Vicekansler med lokale rødder

Robert Habeck, der har studeret i Danmark og været miljøminister i Slesvig-Holsten, blev efter sidste valg til Forbundsdagen Tysklands økonomi- og klimaminister og

vice-forbundskansler. Med hans støtte er opbakningen til mindretallenes store sportsbegivenhed rykket op på nationalt, tysk plan.

- Det tysk-danske grænseland er en modelregion, når det handler om, hvordan samliv i mangfoldighed og grænseoverskridende venskab kan finde sted og udformes. Derfor er jeg meget glad for at være protektor for det kommende europamesterskab i fodbold for mindretal 'EUROPEADA' 2024, som vil blive afholdt i vores livlige grænseregion. En stor sportsbegivenhed, der står for samhørighed og på glimrende vis afspejler den europæiske ånd, siger Robert Habeck.

De to toppolitikeres støtte vækker glæde i FUEN, de europæiske mindretals samarbejdsorgan, der arrangerer turneringen.

- Som grundlægger og koordinator af turneringen er FUEN glad for at have Stephanie Lose og Robert Habeck, to kendte personligheder, som protektorer af EUROPEADA. Begge bor i regionen og er derfor fantastiske ambassadører for arrangementet, siger FUENS præsident, Loránt Vincze.

Arrangørkvartet

Det 5. EUROPEADA afholdes fra den 28. juni til den 7. juli 2024 under sloganet »Between the seas«, parallelt med UEFA EURO

Stephanie Lose ser EUROPEADA som et udstillingsvindue for fredelig sameksistens.
Foto: Region Syddanmark

i Tyskland. De fire mindretal i det tysk-danske grænseland udgør arrangørkvartetten: Det frisiske mindretal, sinti og romaer, det tyske mindretal i Sønderjylland og det danske mindretal i Sydslesvig. Sidstnævnte overtager hovedorganisationen i form af det særligt oprettede EUROPEADA gGmbH i Flensborg, Tyskland. Det er første gang, at fire mindretal i fællesskab er værter for turneringen.

Fodbold fra Kongeåen til Ejderen

Der er tilmeldt 9 kvinde- og 27 herrehold - begge tal er ny rekord, hvilket også betyder en ny samlet tilmeldingsrekord for EUROPEADA. Der forventes ca. 1.000 deltagere.

De to er fantastiske ambassadører for turneringen.

Kampene vil blive spillet mere end ti steder i både Danmark og Sydslesvig.

Ud over den festlige åbningsceremoni på A. P. Møller Skolen i Slesvig og finalerne på Stadion i Flensborg-forstaden Sporskifte vil et andet højdepunkt være den tradi-

tionelle kulturdag midt i turneringen, hvor de deltagende mindretal vil præsentere deres kultur, sprog og traditioner for hinanden.

Den holdes onsdag, den 3. juli på det tyske mindretals samlingssted, Knivsbjerg i Danmark. Der vil også være koncerter, paneldiskussioner og meget mere.

Søndag, den 10. december afgøres det, hvilke hold, der skal møde hvilke i de indledende runder. Det sker ved en lodtrækning på Sydbank Park i Haderslev.

Første gang i Grænselandet

FUEN, som er mindretallenes paraplyorganisation, er stifter af turneringen og arrangerer Europeada

sammen med de lokale arrangører.

Indtil videre er Europamesterskabet i fodbold for mindretal blevet afholdt i Graubünden, Schweiz, i Lausitz, Tyskland, i Sydtyrol, Italien, og i Kärnten/Koroška, Østrig. Den finder sted hvert fjerde år, som regel samme år og i samme land som UEFA EURO.

Turneringen er en stor sportsbegivenhed, der kombinerer fair konkurrence og spændingen ved en sportsfestival med hensynet til de oprindelige nationale mindretal. På og uden for banen handler det om fairplay, respekt, tolerance og international forståelse.

Vicekansler Robert Habeck fremhæver turneringens europæiske perspektiv. Foto: Rasmus Meyer

lejrskole kursuscenter eventyr...

Spejdgården Tydal er en flot, gammel udflyttergård fra 1863, der siden 1963 er hjemsted for det danske spejderkorps i Sydslesvig.

Tydal er samlingssted for spejdere fra nord og syd, lejrskoler og kurser, samt et mødested for organisationer og foreninger.

39 senge fordelt på 1-, 2-, 3- og 5- personers værelser, 4 spejderhytter med i alt 32 sengepladser og teltpladser for op til 800 personer, gør stedet så velegnet til små og store arrangementer.

Det bedste er dog Tydals dejlige beliggenhed ved Trenen i det naturskønne og fredede Trenedal.

www.tydal.dk

Spejdgården Tydal, Tüdal 1, D-24852 Eggebek
+49 4609 91030 · tydal@sdu.de

www.SdU.de

  @sdusydslesvig | #fritidmedindhold

100 ÅR
SdU
siden 1923

Mindretalsunion hylder retsstatsprincipper

Resolution slår grundlæggende holdning fast.

AF RASMUS MEYER

Hvis et land ikke længere holder sig til EUs regler, og borgerne i det land ikke længere nyder godt af grundlæggende rettigheder, så er det ikke kun et emne, der berører det ene land.

Sådan sagde Renate Schnack, tidligere mindretalsrådgiver i Slesvig-Holsten, da hun holdt en tale ved dette års FUEN-kongres. Den blev holdt i Pécs, Ungarn, og mindretalsunionens forståelse for

demokrati, retsstatsprincipper og menneskerettigheder var et gennemgående emne på kongressen. Året inden blev kongressen holdt i Berlin, og dengang var der opstået en ophedet debat, fordi FUEN årligt modtager 500.000 euro støtte fra Ungarn med den omstridte Viktor Orbán i spidsen.

Listen over kritiske punkter er meget lang, og spørgsmålet på kongressen i Berlin var derfor, hvorvidt en mindretalsorganisation som FUEN kan bevare sin uafhængighed, når den årligt modtager støtte fra Orbáns regering.

Diskussionen i Berlin mundede blandt andet ud i, at Ungarn samtidig er et land med mange min-

Renate Schnack fra flertalsbefolkningen har i sit politiske arbejde kæmpet for mindretalleme. Hun var Tysklands første mindretalsrådgiver. Foto: László Mihály, FUEN

dretal, som landet faktisk gør en masse for, og at støtten til FUEN ikke er knyttet til betingelser.

Det kom dog bag på flere, da der i Berlin blev besluttet, at kongressen 2023 skulle holdes i Ungarn.

Resolution

Debatten i Berlin førte til en meget grundlæggende debat om, hvilken rolle FUEN skal have og hvilken forståelse mindretalsunionen har med henblik på grundlæggende ting som demokrati, menneskeret-tigheder, pressefrihed, beskyttelse af minoriteter. Men modsat i Ber-

Resolutionen blev vedtaget med et overvældende flertal.

lin, udeblev den store debat. En resolution, der blandt andet fastslår, at det kun i et velfungerende demokrati, der bygger på retsstatsprincipper, er muligt at beskytte mindretal uden at være afhængig

Gandhi-Skolens leder Ignác István fortalte om, hvilke udfordringer og fordomme de unge sinti og romaer skal forholde sig til.

Foto: Rasmus Meyer, SSF

af statens vilkårlighed og tilfældighed, blev vedtaget med et overvældende flertal.

Resolutionen var indsendt af de fire anerkendte mindretal i Tyskland, det tyske mindretal i Sønderjylland og fire slovenske organisationer.

Delegerede besøgte skoler.

FUENs årlige kongres er mere end et delegeretmøde med tunge debatter og beslutninger. De er der også, men når mindretalsunionen mødes, handler det også om at lære af hinanden, og om at se på, hvordan andre mindretal lever. I Ungarns femtestørste by Pécs var der rigeligt lejlighed til det. Byen

ligger forholdsvis tæt på grænsen til Kroatien, og den er med sine 13 hjemmhørende mindretal i høj grad præget af indflydelse fra forskellige kulturer. Blandt dem er det tyske mindretal, der har to egne børnehaver, samtidig med, at tysk er hovedsproget på to gymnasier i byen. Pécs er samtidig hjemsted for Europas eneste »Roma-gymnasium«. Gandhi-Skolen, som gymnasiet hedder, er lavet for Sinti og Romaer. Under kongressen, besøgte FUENs arbejdsgrupper for eksempel Gandhi-Skolen. En anden arbejdsgruppe besøgte en skole for det tyske mindretal og en tredje gruppe en skole for regionens kroatiske mindretal.

Kay von Eitzen stopper som

Kay von Eitzen går af efter blot en valgperiode som formand for det sydslesvigske idræts- og ungdomssamvirke.

AF RASMUS MEYER

- Jeg må erkende, at mit fuldtidsarbejde som bykonsulent, mit familieliv og min opgave som formand for Flensborg Yacht Club alt for tit kolliderer med mine opgaver som SdU-formand. Det er beklageligt, men jeg vil ikke gøre tingene halvt, siger Kay von Eitzen

Det er først i marts, SdU holder landsmøde, hvor posten er på valg efter tur, men Kay von Eitzen har valgt at melde du allerede nu.

- Jeg meddelte min beslutning til SdUs styrelse forleden. Så er det kun fair, at SdUs foreninger også får det at vide i god tid. Mit håb er, at mulige kandidater nu har god tid til at overveje, om de har mod på at stå i spidsen for SdU, siger formanden.

Tror på fremtiden

Kay von Eitzen holdt blot til en enkelt periode, fordi posten krævede

for megen tid. Men han er fortrøstningsfuld i forhold til at der melder sig en afløser.

- Min stilling som SSF-konsulent betyder for mig en helhjertet indsats. Tit arbejdes der om aftenen

“

Det ville klæde en ungdomsorganisation at gå nye veje.

og i weekenderne. Det passede ofte ikke sammen med opgaverne i SdU, siger han

Og om end en formandspost i SdU er krævende, er det også et spæn-

dende og givende hverv, siger Kay von Eitzen.

- Bag de folkevalgte står et fantastisk mandskab af ansatte der til enhver tid professionelt bakker op. Jeg har haft muligheden for at lægge den politiske kurs i SdU, og det har været en storslået oplevelse.

Fastholde dansk indhold

Da Kay von Eitzen blev valgt, gjorde han meget ud af at fortælle, at »d'et« i paraplyorganisationens navn betyder meget for ham.

- Det er langt mere end en historisk arv og det burde efter min mening fylde langt mere indenfor mindretallet. Man skal huske, at vores foreninger er sat i verden, så vi også i fritiden kan holde fast i og dyrke vores sprog, kultur og identitet her i landsdelen, hvor det danske hører naturligt hjemme, siger han.

SdU-formand

På et punkt måtte han dog se sig nedstemt i SdUs styrelse

- Hvis det stod til mig, havde SdU også trukket sig fra Det Sydslesvigske Samråd sammen med SSF, da den sag stod på, siger formanden.

Han mener, Sydslesvig har brug for nytænkning, og at det havde klædt en ungdomsorganisation at gå med på nye veje, frem for at holde fast i det gamle.

- Men den slags beslutninger træffer en formand ikke enevældigt,

fastslår Kay von Eitzen. Han sætter ugerne navn på, hvem der kunne blive hans efterfølger som formand.

Brug for udvikling

- Jeg ønsker mig én, der er passioneret omkring SdU samt om vores mange gode ildsjæle, ansatte og foreninger, siger Kay von Eitzen.

Han finder det også vigtigt, at vedkommende har mod på at tage de afgørende skridt hen imod en

Kay von Eitzen gjorde en stor indsats for at hævde det danske indhold i SdU og medlemsforeningerne. Foto: SdU

fremtidssikret struktur - også når de er ubekvemme.

- Altafgørende er dog, at hjertet er det rigtige sted. Formanden for SdU skal brænde for det danske mindretal og for vores fælles sag, siger den afgående formand.

Vajka Thomsen skal bare være med, når det er danske foreninger i Sydslesvig, der står bag. Foto: Kay von Eytzen

Løb for

Mindretallets motionsløb samlede igen i år over fire hundrede deltagere.

AF PETER HANSEN

På seks forskellige lokationer arrangerede Sydslesvigsk Forening og Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger Løveløb, hvor man kunne gå eller løbe tre, fem eller ti kilometer. Blandt dem der løb, var mange forholdsvis rutinerede motionsløbere.

Vajka Thomsen, der bor i Flensborg og arbejder som softwarekonsulent i Sønderborg, begyndte at dyrke løb, mens coronarestriktionerne satte grænser for, hvad man ellers kunne.

Hun løber nu fast to gange om ugen, og har et par gange før været med i organiserede løbearrangementer.

- Jeg var med i Kobbermølle sidste år, og har også løbet Royal Run i Aabenraa.

Ved årets løveløb løb Vajka Thom-

Løver

sen en rute på fem kilometer gennem skoven i Flensborg-forstaden Sporskifte.

- Det var varmt, men det var en fin rute, siger hun.

For hende var det afgørende, at det var to af mindretallets organisationer, der stod bag dagens arrangement.

- Så skal jeg bare være med, siger Vajka Thomsen.

Løveløb med hund

Også ved spejdergården Tydal, som ligger ved Tarp, mellem Flensborg og Tydal, blev der løbet.

“

Man kan lære andre fra mindretallet at kende.

Her løb Malte Petersen, der er lærer på en fagskole i Husum de fem kilometer.

- Det tog 33 minutter – med hund, fortæller han.

Malte Petersen løber tre gange om

Til højre:
Katharina Thielenbein måtte løbe til – for hendes datter ville ikke vente.

Foto: Lars Petersen

For neden:
Malte Petersen klarede de fem kilometer på 33 minutter – med hund.

Foto: Jens Klastrup

ugen, men deltager ellers ikke i organiserede løb.

- Men her var det vore egne foreninger, der arrangerede, siger han.

Det gjorde en forskel for ham.

- Så kan man lære nye fra mindretallet at kende.

Datteren satte tempoet

I Langbjerg Skov ved Læk, godt femten kilometer syd for grænsen ved Tønder, var Katharina Thielenbein blandt løberne

Hun er en erfaren motionsløber, og har blandt andet løbet Hamborg-halvmaraton. Men selv om hun kun løb fem kilometer i Langbjerg, fik hun sin sag for.

- Min tiårige datter satte tempoet, og det var højt, siger Katharina Thielenbein.

Katharina Thielenbein arbejder som pædagogmedhjælper på Sild, og måtte med toget over dæmningen for at kunne løbe med.

Men være med ville hun, når det var et løb arrangeret af danske foreninger.

- På den måde lærer børnene dansk fællesskab at kende på en anden måde, siger Katharina Thielenbein.

Jakob Bang, der er receptionist på vandrerhjemmet i Frederiksstad,

tog munden fuld og løb ti kilometer gennem marsken og langs Ejderen ved løbeløbet i og omkring landsbyen Drage.

Han var lidt spændt på, om han kunne klare den strækning, for normalt løber han blot fem til syv kilometer. Men han og faderen, Hans Christian Bang, gennemførte ruten.

- Det gik, selv om vi vist snakkede lidt for meget med hinanden undervejs, siger Jakob Bang.

Jakob Bang løber normalt ikke med i organiserede løb, men det var noget andet, når det var SSF og SdU, der stod bag.

- Og så var jeg glad for, at det var i og ved Drage, hvor jeg kender landskabet, siger han.

En enkelt gang var de to dog trods det ved at tabe orienteringen.

- App'en ville have os en anden vej end de vejvisere, arrangørerne havde sat op, husker Jakob Bang.

**Jakob Bang, til højre,
løb de ti kilometer sammen
med sin far, Hans Christian.
Foto: Peter Hansen**

Lejrskole- eller kursusophold ved vadehavet?

Tag på opdagelse i UNESCO-verdensnaturarven vadehavet.

Oplev UNESCO-verdenskulturarven med ”Danmarks fødselsattest” Danevirke og vikingetidens metropol Hedeby eller se nogle af Danmarkshistoriens betydeligste fund på Gottorp Slot.

Slap af ved nogle af vadehavets fineste strande.

Bo i enestående historiske omgivelser fra 1600-tallet.

Læs mere om mulighederne for skoler og private grupper på www.skipperhuset.de

Am Hafen 30
D-25832 Tönning

Booking og nærmere oplysninger

Dirk Hansen
tlf. 0049 4861 617845
dh@syfo.de

Skipperhuset

Musik og motion som indgang til Norden

Fra torsdag den 24. august og tre weekender frem indtil den 10. september blev der for femte gang holdt Norden Festival i Slesvig.

AF RASMUS MEYER

Festivalen står under overskriften »Nordic Art Festival«, og allerede på førstedagen var det nordiske element tydeligt. På hovedscenen, den såkaldte »Schleibühne«, spillede danske »Total Hip Replacement«.

Det århusianske band begejstrede igen, men det kom næppe bag på folk fra det danske mindretal. Total Hip Replacement har flere gange været i Sydslesvig. Senest i april, da de spillede i Kühlhaus ved Flensborg Banegård.

Men inden det danske band gik på scenen på førstedagen, var det tid til den officielle åbning. Til den var slesvig-holstenske indenrigsminister, Sabine Sütterlin-Waack, og Slesvigs borgmester, Stephan Dose, mødt op.

»Total Hip Replacement« var blandt flere danske indslag på Norden Festivalen i Slesvig.

Foto: Rasmus Meyer, SSF

De roste arrangementet, der er blevet et tilløbsstykke langt ud over Slesvigs lokalområde.

Workshops og work-out

Festiavalen er meget mere end et musikarrangement.

I løbet af tre weekender - altid fra torsdag til søndag - byder festivalen på forfatterforedrag, karikaturtegning, sproglynkurser,

“

Der kommer kunstnere fra hele Norden.

saunaer, kortfilm, foredrag, salg af modetøj lavet af genbrugsmaterialer, workshops, hoppepuder til børn, klippe-klistre med genbrugsmateriale, udstillinger af malerier, lysinstallationer, bueskydning,

tryllekunst, linedans, og meget mere. Det omfattende program er strikket sammen, så det på den ene side tager højde for det nordiske, hvilket betyder, at mange af kunstnerne kommer fra Sverige, Norge, Island, Finland og Danmark..

På den anden side er de lokale fra Slesvig og omegnen inddraget. Det gælder lokale kunstnere og kunsthåndværkere.

Men det gælder også foreninger, organisationer og virksomheder.

På den måde passer byens danske foreninger godt ind i konceptet. Slesvig Roklub, Slesvigs danske spejdere, bogbussen og SSF er således inddraget. Sidstnævnte er partner til festivalen, og Slesvig Roklub tilbød en workshop, der li-

geledes blev et tilløbsstykke. Klubben var nemlig på pletten med et tilbud til alle, der havde lyst til at se klubbens både og være med til træning under fri himmel. Ved broen tæt ved Luisenbad ved Slien var der bygget op med 10 ergometre og måtter til workout.

Både sport og kultur

Rocheff Jens Herzig og forperson Katrin Fritzsche instruerede i roteknik og workout-øvelser, akkompagneret af musik, solskin og regn. Mange af klubbens medlemmer støttede op om dette tilbud og hjalp til med at få bådene roet frem og tilbage, indrette en fitnessplads ved broen med bannere og Dannebrogsgflag samt transportere ergometrene frem og tilbage

Folk kom forbi og spurgte ind til klubbens robåde. »Thor« en gamle træbåd og »Ratatorsk« en moderne coastal, begge navne fra den nordiske mytologi. Snakken gik om lidt af hvert; fra sport til roning, til det danske mindretal og Norden Festivalen som sådan.

Andre var friske på den udfordrende og sveddrivende workout, som var en blanding af roning på ergometrene og gymnastikøvelser på måtterne. Det var tydeligt, at folk havde det sjovt, og at stemningen var god.

På den måde gav festivalen et godt indblik i det danske kulturliv. Både det kunstneriske, men også det foreningsmæssige.

Der skal være plads til hygge og samvær, men der skal også tages fat og roes til.
Foto: Slesvig Roklub

Det prisvindende makkerpar Stenzel & Kivits fra Holland spillede »The impossible concert«. Foto: Rasmus Meyer, SSF

Slesvig Roklub stillede op ved Slien, hvor interesserede fik et indblik i klubbens aktivteter. Foto: Slesvig Roklub

En optur og en nedtur - og så en optur igen

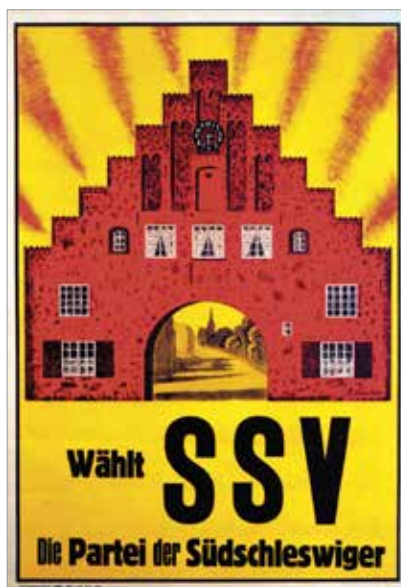
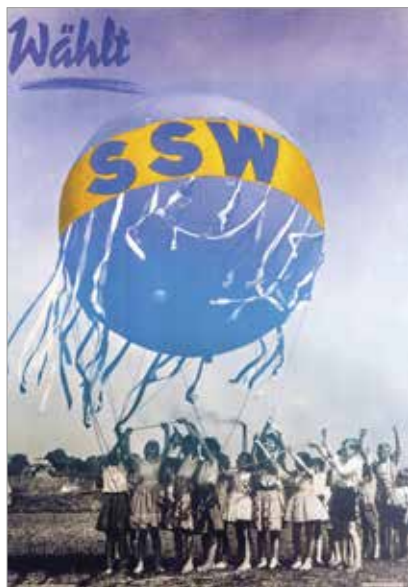
Det danske parti lige syd for grænsen, Sydslesvigsk Vælgerforening, SSW, fylder 75 år.

AF JENS NYGAARD

Det var en fødsel, der egentlig slet ikke var ønsket, da Sydslesvigsk Vælgerforening, SSW, for 75 år siden for første gang så dagens lys.

Det danske mindretal syd for grænsen var nemlig lige efter verdenskrigen udmærket tilfreds med at lade sig repræsentere af

Sydslesvigsk Forening både kulturelt og politisk. Men sådan så den britiske besættelsesmagt ikke på det.

Lige efter krigen var der mange danske stemmer i Sydslesvig - og et ønske om løsrivelse.
Foto: Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig

Den sagde, at hvis det danske mindretal ville opstille politisk, så skulle det ske på lige linje med andre partier. Og det ville blandt andet

have som konsekvens, at de kulturelle forbindelser nordpå måtte stoppe. Det hverken kunne eller ville kulturforeningen, og derfor

kom vælgerforeningen til verden i 1948.

Den danske folkedel red dengang på en bølge af popularitet. En me-

Valgplakater i løbet af tiden.
Fotos: SSW

“
De hjemmehørende ville ikke være tyskere.

get stor del af den hjemmehørende befolkning ville ikke længere være tyskere. Og det ville det nye SSW heller ikke:

- Vi vil have en separat delstat Sydslesvig, adskilt fra Holsten, stod det skrevet i partiets program.

Så vidt kom det som bekendt ikke - selv om over halvdelen af de hjemmehørende i årene lige efter krigen stemte dansk.

Erklæringer i 1955

Efterhånden som Tyskland kom på fode igen - og særligt efter valutareformen i 1948 - fandt mange af de nye tilbage i den tyske fold. Og det betød selvsagt, at antallet af danske stemmer var vigende. Slesvig-Holsten havde dengang

som nu en spærregrænse på fem procent af stemmerne, som et parti skulle samle for at komme ind i landdagen i Kiel. Det betød, at det danske mindretal i 1954 ikke kunne komme ind i delstatens parlament, selv om det kunne samle 42.000 stemmer.

Meyer tilførte en ny politisk stil.

Nord for grænsen havde det tyske mindretal fået et sæde i Folketinget med kun 9700 stemmer. Det

var et misforhold, der var åbenbart for enhver. Danmark og Sydslesvig greb chancen, da Tyskland i 1955 gerne ville med i NATO og havde brug for også en dansk stemme for.

De to lande forhandlede, og resultatet blev de såkaldte Bonn-København-Erklæringer. Et af resultaterne var, at det danske mindretal blev befriet fra spærregrænsen og blot skulle samle stemmer nok til et enkelt mandat for at blive repræsenteret i Kiel. I 1958 blev det til to mandater.

Men nedgangen i stemmetallene fortsatte, og i flere årtier blev det kun til et enkelt mandat i Kiel - et mandat, der oven i købet en gang imellem var i fare. Fra 1971 var partiets frontfigur Karl Otto Meyer, og han tilførte blandt andet en ret ny politisk stil.

Ny fremgang

Han kunne se, at skuden begyndte at vende sidst i 1980'erne, da partiet gik frem med 3000 stemmer - og i det følgende årti hver gang fik flere stemmer.

Ved lokalvalgene i 2023 blev SSWs stemmetal nærmest fordoblet. Foto: Flensborg Avis

- SSW havde etableret sig som regionens tredje politiske kraft og kunne på trods af udsving knytte en stabil vælgergruppe til sig, der

“

SSW blev regionens tredje politiske kraft.

ikke er organiseret i det danske mindretal, har historikerne Jørgen Kühl og Martin Klatt efterfølgende konstateret.

I 1996 blev det til to mandater i

Kiel, og så fik partiet i 2010 sig - noget overraskende - en overborgmester i Flensborg. Det var Simon Faber.

To år senere kom SSW for første gang i regering i delstaten. Det var blandt andet en udløber af den såkaldte skolesag, hvor den konservative delstatsregering ville nedsætte tilskuddet til de danske skoler syd for grænsen. Anke Spoorendonk blev Slesvig-Holstens justits-, kultur og europaminister. Men ikke nok med det: I 2021 besluttede partiet - efter adskillige årtiers fravær - igen at stille op til Forbundsdagen i Berlin. Og der blev rigeligt med stemmer til, at Stefan Seidler kunne rykke ind i det tyske parlament.

Også ved landdagsvalget i 2022 blev det til fremgang, og i 2023 var der nærmest tale om en fordobling af stemmetallet ved lokalvalgene. Blandt andet blev SSW det største parti i Flensborg og i en række mindre kommuner.

Så det er en fødselar, der rider på en bølge af succes, der nu kan fejre sig selv. Først var der stor opbakning, så stilstand og tilbagegang - og nu igen stor fremgang.

Stefan Seidler repræsenterer nu det danske mindretal og Sydslesvig i det tyske parlament i Berlin.

Foto: Flensborg Avis

100 år SdU – Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger

100 år stiftelsen er Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger vokset til en paraplyorganisation for 89 foreninger, tre Landsdelsorganisationer, elleve Børne- og Ungdomshuse og er i dag en stor del af mindretallets unges fritid.

AF ANDERS TOFTGAARD OG LINN GROSSER

Den 28. september 1923 blev der sat en milepæl i Sydslesvigs historie, da beslutningen om at etablere »De mellemslesvigske Ungdomsforeninger« blev truffet – senere omdøbt til Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger. I løbet af de følgende 100 år har denne organisation vokset sig større og stærkere og i mindretallet. I år kan organisationen fejre et flot 100-års jubilæum og se tilbage på nogle af de store begivenheder der har været med til at sætte præg på de dansksindedes liv i Sydslesvig.

1920erne

Efter grundlæggelsen i 1923 er ungdomsorganisationen præget af stor tilvækst. SdU er hurtige til

at skabe nye aktiviteter samtidigt med at nye foreninger oprettes og samarbejdet mod nord udvides.

1930erne

Perioden er præget af nazismens fremmarch i Tyskland, men på trods af tidens vanskeligheder, opstår der nye foreninger. I 1939 udbryster Anden Verdenskrig, og det danske arbejde i ungdomsforeningerne går stor set i stå.

1940erne

Er præget af reetablering af kontakterne mod nord, nyoprettede foreninger, stor fremgang i de idrætslige aktiviteter og etableringen af de første ungdomshjem.

1950erne

Vækstperioden fortsætter og SdUs medlemsblad »Treklangen« udkommer. I disse år etableres der også flere ungdomshjem.

1960erne

Flere idrætsanlæg blomstrer op og allerede i 1960 udarbejdes planerne til en idrætshal i Flensborg og byggetilladelsen til spejdergården Tydal er på plads. Organisationen befinder sig i stadig vækst både på det kulturelle og idrætslige område.

1970erne

Er travle år i SdU. Sendemandsmøderne – som er organisationens øverste myndighed - bærer præg

For oven: Fire unge mænd fra
Slesvig Ungdomsforening
på deres cykler i 1927.
Foto: SdU

Til højre:
SdU tilbyder flere idrætscamps,
skoler og aktivitetstilbud,
hvor mindretallets unge mødes
og tilbringer tid sammen.
Her badmintonskole i 2013.
Foto: Alexander Rambow

af opbrudsstemning, de unge gør oprør, der ansættes emnekon-sulenter og ungdomshjemmene om-dannes til rigtige fritidshjem. Sam-tidig er organisationen dog også i fremdrift, realiserer en række byg-ge- og anlægsprojekter, blandt an-det Engelsby-Centret og Trænings-hallen, og SdU kan glæde sig over stigende medlemstal.

I 1970'erne blev der ansat emne-konsulenter.

1980erne

Idrætshallen ved Husum danske Skole er den første, der bliver byg-get på baggrund af opbakning fra SdUs foreninger i Nordfrisland og er dermed det første vellykkede

Musik er en vigtig del af de unges kultur. SdU har derfor været med til at sætte gang i en musik-festival, der i mellemtiden har vokset sig til et stort nummer i Flensborg. På scenen her står det sydslesvigske band Ludwig Van på Dockyard festivalen i sommer 2015. Foto: SdU

forsøg på både at tilgodese skoler-nes, idræts- og ungdomsforenin-gernes behov.

1990erne

Ungdomslivet i SdU får nye mu-ligheder med indvielsen af Akti-vitetshuset i Flensborg. Her kan man selv udfolde sig kunstnerisk med træarbejder, serigrafi, multi-medier. Samtidig videreudvikles fritidshjemmenes struktur og nye tages i brug.

2000erne

SdU indfører tilskud der skal un-derstøtte unge fra mindretallet

SdUs 11 Børne- og Ungdomshuse samles til en fælles aktivitetsdag, hver sommer. Inden dagen af-sluttes, mødes alle til fælles sang og en lille forfriskning, også her i 2015. Foto: SdU

SdU

UNIONOM KULT

med at komme på højskoleophold i Danmark og der oprettes nye lejrtilbud for mindretallets unge. Desuden debutterer SdUs landshold på fodboldbanen i Schweiz, til de europæiske mindretals mesterskaber Europeada.

2010erne

I denne tid er SdU bl.a. vært for »Nordisk Ungdomsuge« der samlede unge fra alle nordiske lande. 'Sydslesvigkonferencen' blev omdannet til et arrangement, hvor mindretallets unge stod i fokus – Fremtidsfabrikken. Her blev mindretallets unge, gennem workshops og diskussioner, kloge på deres egen rolle i Sydslesvig. Konceptet er sidenhen blevet til et årligt arrangement, hvor de unges stemme bliver hørt.

2020erne

Efter to kedelige corona-år, var SdU klar til at præsentere en masse nye arrangementer, bl.a. Løveløbet- et fælles motionsløb for

SdU støtter unge fra mindretallet, der vil på højskole i Danmark.

hele mindretallet og Gården Festival- en ny festival organiseret og planlagt af SdUs unge. Foreningsarbejdet blev også gjort mere

håndgribeligt med lanceringen af Foreningshåndbogen – en guide til foreningslivet i Sydslesvig. Det nyeste tiltag er mindretallets foreningsblad, Ugeavisen Sydslesvig, der er et samarbejde mellem SdU og SSF.

Jubilæumsarrangementer

Den 28. september blev den store jubilæumsfest med 150 inviterede gæste fejret på Flensborghus, hvor 100 års historie blev hyldet med taler og underholdning. Gæstelisten var sammensat af officielle gæster og frivillige.

Et par uger inden blev jubilæet også markeret med et spændende weekendarrangement for SdUs Børne- og Ungdomshuse. Her kunne børn og unge afprøve forskellige aktiviteter som hiphop dans,

EvoTag og maleri, samt at dyrke fællesskabet med unge fra begge sider af grænsen

De næste 100 år

250 ansatte og mange engagerede frivillige arbejder dagligt på at holde liv i SdU og i mindretalsaktiviteterne. SdU har i dag 89 tilsluttede foreninger og tre landsdelsorganisationer med i alt ca. 7.865 medlemmer og 11 Børne- og Ungdomshuse.

Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger glæder sig til fremtiden og de næste 100 år med foreninger, Børne- og Ungdomshuse og frivillige ildsjæle der brænder for det, de gør.

“

I Fremtidsfabrikken taler unge om deres rolle i mindretallet.

SdUs formand Kay von Eitzen holdt åbningstalen på jubilæumsfesten, hvorefter de 150 inviterede gæster gik ind i den store sal på Flensborg Hus. Her var der bl.a. underholdning med lokale komikere. Fotos: SdU

- Vi ligger

lunt og godt lige nu

Sydslesvigsk Vælgerforening, SSW, rider i året med en 75-års fødselsdag på en bølge af succes.

AF JENS NYGAARD

Det var godt, at vi fik vores eget parti for 75 år siden. Sådan lyder det fra formanden for Sydslesvigsk Vælgerforening, SSW, Christian Dirschauer.

Ud over formandsposten repræsenterer han også partiet i den slesvig-holstenske landdag. Han beskæftiger sig også en del med europæisk mindretalspolitik, og her kan han se en entydig tendens. - Det er næsten altid sådan, at de mindretal, der har deres eget skolevæsen og deres eget parti, også har gode forhold, siger Christian Dirschauer.

- Det er netop blevet besluttet, at SSW ikke opstiller til EU-valget.

Foto: Flensborg Avis

Og SSW ligger for tiden lunt i svinget. Efter at have siddet i regering for nogle år siden og haft en dansk borgmester i Flensborg, har partiet i de seneste år haft succesfulde valg til den tyske Forbundsdag, til landdagen i Kiel og ved det nylige lokalvalg i Slesvig-Holsten.

- I både Flensborg, Harreslev, Sønder Løgum, Arnæs og Garding er vi nu det største parti, fremhæver Christian Dirschauer, der også mener, at valget af Stefan Seidler har givet medvind.

Årsager

Han kan se en hel række af årsager til succesen:

- Det grundlæggende er mindretallets interesser, som vi er de eneste, der kontinuerligt kæmper for. Men så står vi også på de svages side og

kæmper på den lange bane for en velfærdsstat efter nordisk forbillede. Samtidig har vi styrket fokus på det lokale og regionale, og vi er

“

Vi kæmper for en velfærdsstat efter nordisk forbillede.

ikke bundet af et moderparti som de fleste andre partier i Tyskland, siger SSW-formanden.

Han mener, at al snakken om globalisering var i går, mens det i vore dage mere drejer sig om det regionale. Og så drejer det sig om at få så meget som muligt af politikken ført ud i livet. På den bane kan han konstatere, at Stefan Seidler i det tyske parlament gør et godt stykke arbejde, og det samme gælder landdagsgruppen i Kiel.

- Vi er også brobyggere inden for det grænseoverskridende samarbejde, og på blandt andet energiområdet ser vi mange muligheder, siger Christian Dirschauer.

EU-valget

Han har netop været med til at beslutte, at SSW ikke i denne omgang stiller op til det næste EU-valg. Baggrunden er blandt andet,

at det ville koste op mod en halv million euro, og der skulle anslået 250.000 stemmer til for at få et mandat.

Samtidig er SSW også med i EFA, European Free Alliance, der blandt andet tæller andre partier med fokus på mindretal og det regionale. På sigt kan det være, at EFA opstiller en transnational liste. Men det bliver nok ikke før EU-valget i 2029.

Det skal i så fald være med samme udgangspunkt som SSW: Det skal være politik tæt på menneskene. Netop det sidste har partiet også høstet ros for under de seneste års kriser, både med corona, energi og inflation. Her har SSW haft fokus på at støtte de svage. Det fremgår af den seneste valgplakat, at livet skal være til at betale.

Christian Dirschauer peger også på et andet væsentligt forhold:

- Vi har et godt sammenhold indenfor partiet. Vi kan faktisk godt lide hinanden. Og det er noget, der ikke ofte ses inden for politik.

Christian Dirschauer:

- Vi kan godt lide hinanden inden for partiet. Og det er ikke ofte set i politik.
Foto: Flensburg Avis

Valget af Stefan Seidler til den tyske forbundsdag gav SSW en masse omtale - også i tyske medier. Foto: Flensborg Avis

SSW har efter kommunalvalget i år:

- 1 bypræsident*
- 2 borgerforstandere*
- 3 borgmestre
- 3 vicekredspræsidenter**
- 7 viceborgerforstandere
- 20 viceborgmestre
- 34 udvalgsformænd

*En bypræsident eller borgerforstander svarer i de større kommuner til en borgmester i Danmark. En borgmester i en mindre kommune i Tyskland er ikke lønnet.

**En kredspræsident svarer til en regionsformand i Danmark.

SYDSLESVIGMAGASIN

NOVEMBER 2023

SydslesvigMagasin er et fællesprojekt mellem Sydslesvigsk Forening (SSF), det danske mindretals kulturelle hovedorganisation, Flensborg Avis, der er mindretallets dagblad, Dansk Kirke i Sydslesvig (DKS) og Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SdU).

Magasinet bliver sendt til en række beslutningstagere og meningsdannere i Danmark.

Vi stræber efter at lave et magasin, der giver danske i Danmark et billede af vilkårene for de danske i Tyskland.

Udgiver:
Flensborg Avis

Ansv. chefredaktør:
Søren Munch

Redaktion:
Jens Nygaard,
Rasmus Meyer,
Peter Hansen,
Linn Grosser,
Hasse Neldeberg Jørgensen,
Jens A. Christiansen

Layout:
Eyla Boysen

Trykt på miljøcertificeret papir.

Sydslesvigsk Forening
Dansk Generalsekretariat
Norderstr. 76
24939 Flensborg

Post til:
Postfach 2664
24916 Flensborg

Telefonnr. & mailadresse:
0049 461 14408 122
info@syfo.de

www.syfo.de

[FLENSBORG AVIS](http://www.flensborgavis.de)

www.fla.de

www.sdu.de

www.dks-folkekirken.dk

